

Niet de bankiersbonussen maar de bankwinsten zijn het probleem

2011/24
12 | 04 | 2011

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute

Bonussen voor de topmanagers van een paar Belgische grootbanken doen de emoties hoog oplaaen. De hele politieke wereld, Vlaams parlement op kop, blijft luidkeels misbaar maken. In het federaal parlement circuleert een voorstel om loonverschillen in overheidsbedrijven en bonussen in beursgenoteerde bedrijven formeel te begrenzen. We zijn hard op weg om in dit verhaal de essentie in te ruilen voor politieke symbolen. Onze politici focussen op symptomen terwijl ze medeplichtig zijn aan de onderliggende ziekte.

Hoe excessief of gematigd zijn de beloningspakketten bij pakweg Dexia en KBC? In de internationale context die de arbeidsbiotoop van een topbankier is, zijn ze veeleer gematigd. In London of New York kan je het tienvoudige oprapen. De beloningen beantwoorden daarenboven aan alle verstrengde remuneratieregels van na de crisis. Ze zijn gekoppeld aan een hersteltraject voor de betrokken bank en staan onder het toezicht van bestuursraden waarin de politieke wereld nota bene eigen pionnen heeft. Het gaat om zeer veel geld, maar de aard van de markt, de grootte van de bedrijven en de enorme verantwoordelijkheid plaatsen ze toch in perspectief.

Tot daar de sussende argumenten. Ze zijn begrijpelijk vanuit een pure bedrijfsreflectie. Maar sedert de financiële crisis van 2007 is dat niet de enige maatstaf voor banken die hun voortbestaan danken aan de belastingbetaler. Het maatschappelijk perspectief wetigt een serieuze dosis frustratie. Ziedaar immers een sector die collectief verantwoordelijk was voor een mondiale crisis en die volhardt met riant directievergoedingen terwijl het hele land moet besparen, hun werknemers de lonen moeten matigen en hun spaarders amper interest ontvangen. De kern van de zaak ligt echter dieper. Bonussen en managerslonen zijn gebaseerd op be-

“

Wanneer er winst wordt geboekt, dan mag er verdiend worden. De topmanager die voor zijn bedrijf het verschil maakt, mag navenant betaald worden, net zoals de topsporter die voor zijn club het verschil maakt.

”

drijfsresultaten. Wanneer er winst wordt geboekt, dan mag er verdiend worden. De topmanager die voor zijn bedrijf het verschil maakt, mag navenant betaald worden, net zoals de topsporter

die voor zijn club het verschil maakt.

N o r m a a l zouden we met z'n allen ook blij moeten

zijn dat banken winst boeken. Dat is immers goed nieuws voor de overheid: meer winst en meer loon geven meer belastinginkomsten. Het is ook goed voor de overheid als aandeelhouder van de banken: een stuk van de budgetverbetering in België komt er dankzij de dividenden die de overheid nu opstrijkt. Het is ook goed voor ons allemaal, want iedereen weet intussen dat de gewone economie niet kan werken als de banken in crisis zitten. De vraag is dus niet of de bonussen gerechtvaardigd zijn. De vraag is waar de winsten vandaan komen. Vóór de crisis behaalden banken woekerwinsten met casinopraktijken die uiteindelijk nefast bleken. De bonussen van toen waren daarom schandalig. Is het nu anders? De bankwinsten van vandaag bestaan bij gratie van de overheid. Er was 2007-08, toen regeringen massaal schulden heb-

ben gemaakt om de banken van een zeker faillissement te redden. De pil van toxische kredietproducten is nog altijd niet verteerd, denk maar aan de tweede ronde van stresstests die de banken moeten ondergaan. De overheidssteun is nog niet terugbetaald. De markten hebben ondertussen ook begrepen dat grootbanken niet kunnen failliet gaan: ze zijn gewoon "too big to fail". Er is dus een permanente stilzwijgende overheidsgarantie, waardoor deze banken goedkoper kunnen lenen dan anders zou mogelijk zijn. Alleen al voor de Britse grootbanken wordt deze impliciete subsidie op 100 miljard Pond per jaar geraamd. Gevolg is meer winst en dus meer bonus. Tot slot is er de eurocrisis. De Europese Centrale Bank houdt de rente zeer laag, ook al is ze onlangs net iets minder laag geworden. Banken kunnen daarvoor goedkoop lenen, om dan tegen veel hogere percentages de schuldenlanden van de eurozone te financieren. Het cynisme is hier compleet. Griekenland, Ierland en Portugal zouden eigenlijk hun schuld moeten herschikken, wat de Europese banken dan op een verlies zou komen te staan. Maar precies omdat de regeringen van de andere eurolanden dat hun banksector niet kunnen of willen aandoen, blij-

“

Niet de bonussen zijn het probleem, maar wel de winsten waaruit die bonussen voortkomen. Die zijn deels de vrucht van expliciete en impliciete overheidsbescherming die de banken artificeel opkrikt. De nieuwe bankwinsten zijn in die mate een nieuwe zeepbel.

”

ven ze belastinggeld pompen in de bodemloze put, waardoor diezelfde banken blijven cashen en de lokale bevolking tot schuldslavernij wordt veroordeeld.

Kortom: niet de bonussen zijn het probleem, maar wel de winsten waaruit die bonussen voortkomen. Die zijn namelijk deels de vrucht van expliciete en impliciete overheidsbescherming die de banken artificeel opkrikt. De nieuwe bankwinsten zijn in die mate een nieuwe zeepbel. Wat goed is voor de banken, is dan slecht voor de samenleving en voor de algemene economische ontwikkeling.

Daarom, en alleen daarom, zijn de bonussen onaanvaardbaar. Wat moet de politieke wereld doen? Zo snel mogelijk een einde maken aan alle vormen van overheidssteun is het enige duurzame antwoord. Dat kan niet van vandaag op morgen en dat kan niet louter nationaal. Het vergt internationale coördinatie met een transparant pad naar snelle normalisatie van de markt en depolitisering van de bank-

sector. Het vergt een definitieve oplossing voor de eurocrisis, met een bittere pil bij schuldeisers. Het zal voor sommige banken een begeleide herstructurering of erger inhouden. Zolang dat niet gebeurt, zijn de regeringen collectief verantwoordelijk voor een misplaatst winstparcours. Bonusmisbaar is dan voorspelbaar populisme dat de eigen systeemverantwoordelijkheid maskeert.

Marc De Vos

Directeur Itinera Institute
Hoofddocent UGent

Verschenen als opiniestuk in De Standaard van 12 april

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur